

VRABCOVA PÍSEŇ O NADĚJI

Ludvík Švihálek

Známý autor detektivek Georges Simenon hovořil s jedním mladým mužem, kterému se v jeho práci moc nedařilo. Během hovoru mladík řekl: „Když od života nic nečekáte, nemůžete být zklamán.“ „Máte pravdu,“ odpověděl mu Simenon. „A když nebudete dýchat, nedostanou se do vašeho těla žádné mikroby...“

Přes všechna zklamání mnohých našich očekávání otevíráme svá srdce novým nadějím, jinak bychom neměli důvod žít. Před věřícím je budoucnost stále otevřená díky velké naději zjevené Ježíšem.

*Naděje...
Malická jiskřička...
Chránit ji musíš vírou
kol dokola...
Když je ti nejbůř
potichu doufej
volá
Nesmíš se obližet
Radí ti
dívat se vpřed
a Boba se uchopit...
Vždyť umírá naposled –
naděje...*

Věra Gajdošíková

Jistě platí: „*Ne nám, ne nám, Bože, ale tvému jménu buď čest.*“ Přesto však dále děkuji své spolupracovnici Věře Gajdošíkové, která trpělivě přepisovala můj těžce čitelný rukopis, a také své milé manželce za to, jak trpělivě snášela, když jsem se uchyloval do ústraní a pracoval na těchto stránkách.

Ludvík Švihálek

Obsah

Úvod / 9
Otázka nebo odpověď? / 11
Vystačíme si jen s rozumem? / 17
Kolik lze poznat z pravdy? / 25
Kdy naděje a víra není iluzí? / 31
Co je a co není z tohoto světa? / 35
Je Bůh mocný, nebo bezmocný? / 45
Jak dosáhnout spravedlnosti? / 51
Jaký jsem, když mě nikdo nevidí? / 61
Co člověk může? / 65
Co dává člověku cenu? / 77
Co nám člověk nemůže dát? / 81
Pocit viny: břemeno, nebo dar? / 87
Mlčí Bůh? / 101
Pilátovo referendum / 111
Jak daleko a na co se díváme? / 117

Úvod

Bývalý vězeň jednoho z mnoha stalinských lágrů na Sibiři vzpomínal, co mu vlilo novou sílu a naději nevzdat se v těch hrozných podmínkách, ve kterých se nacházel. Stál spolu se svými spoluvězni na nástupu před baráky jen v chatrném oblečení v třicetistupňovém mrazu. Pomalu vycházelo studené sibiřské slunce a on se v duchu ptal: „Bude tohle můj poslední den?“ Tu zaslechl zacvrlikání vrabce. Podíval se za tím překvapujícím zvukem života v té mrazivé pustině a uviděl malého vrabce, který se právě vyškrábal z komína, kde hledal útočiště před krutým mrazem. Byl celý černý od sazí a třepal křídélky, aby se sazí zbavil. Přitom si vesele zacvrlikal...

Muž byl překvapen vlastní reakcí na tento drobný výjev v přírodě. Napadlo ho: „Když takový malý tvor tady v tak těžkých podmínkách zápasí o zachování svého života – a daří se mu to –, proč bych to já vzdal?“ Ten malý vrabec mu vlil novou sílu a naději do zápasu s jeho těžkým údělem.

Cesta k pohledu naděje na souhru událostí našeho života vede přes nové vidění světa a našeho postavení v něm. Prochází hlubokým poznáním sebe sama, které nás dovádí k hledání pomoci při vyrovnání se s minulostí. Setkání s Ježíšem může vyřešit viny naší minulosti a otevřít zcela nový rozměr budoucnosti.

Tyto myšlenky jsou náplní následujících kapitol této útlé knížky. Psal jsem je s přáním být aspoň trochu podoben onomu malému vrabci a povzbudit tak někoho k víře, naději a lásce.

*Rabín se zeptal muže, který se právě přistěboval: „Věříš, že je Bůh?“
„Ne, nevěřím.“ O sabatu ho však překvapený rabín vidí v synagoze.
„Jak to, že jsi tady, když jsi tvrdil, že Bůh není?“ zeptal se muže.
Muž odpověděl: „Ano, to jsem tvrdil, ale co kdybych se mýlil?“*

Otázka nebo odpověď?

Otázka je stejně důležitá jako odpověď, protože bez otázky není ani odpovědi. Sokrates říkával, že otázkami se pomáhá na svět moudrosti. Přirovnával se k porodní bábě. Procházel se Aténami, rozmlouval s lidmi a kladl jim otázky. Říkal: „Lidé si myslí, že ví, ale až otázka odhalí, že neví.“

V běžných záležitostech se obvykle nezabýváme tím, zda něco víme jistě, nebo se jen domníváme, že to víme. Proslulý německý filozof Emanuel Kant definoval stav, kdy ve skutečnosti nevíme, takto:

- Nevíme, když víme něco jiného, než je v této chvíli třeba.
- Nevíme i tehdy, když nevíme jistě.
- Nevíme samozřejmě tehdy, když skutečně nevíme.

Právě otázka nám odhalí, jak je to s naším věděním o určité věci. Onen muž, který prohlašoval, že Bůh není, si ale poté položil otázku: „A vím to skutečně jistě?“ Důležitost otázky je také v tom, že odpovědi na tutéž otázku se mohou časem měnit, ale otázka zůstává.

Aristoteles (300 př. Kr.) si položil otázku: „Padají všechna tělesa stejně rychle k zemi?“ A dal i odpověď: „Ne, těžká padají rychleji. Kilogram železa padá rychleji než kilogram peří.“ Ponevadž byl velkou autoritou, nikdo o tomto výroku nepochyboval. Trvalo téměř dva tisíce let, než si stejnou otázku položil v r. 1590 Galileo Galilei. Vystoupil na šikmou věž v Pise a k údivu ctihodných občanů házel dolů kilogram železa a kilogram peří. Pokud bylo peří uschováno v pytlíku, skutečně padalo pomaleji než kilo železa. Ale u tohoto zjištění Galilei neskončil. Položil si další otázku: „Co se stane, když to kilo peří stlačím do kostky tak velké, jako je kilo železa?“ A hle – obě dvě kostky padaly stejně

rychle. V prvním případě to byl jen odpor vzduchu, který zpomaloval pád pytle s peřím. Důsledky tohoto zjištění se promítají do našich každodenních životů. Kupříkladu čím má auto oblehší tvary, tím menší odpor mu vzduch klade, a proto nespotřebuje tolik benzínu. A tak tahá méně peněz z naší kapsy.

Lidé jako Galileo Galilei se neptali tak, jak je to běžné dnes – k čemu je něco užitečné nebo zda se tím dají získat peníze. Zajímal je, co je pravda – tu hledali. Užitek a zisk se dostavily jako něco navíc, jako vedlejší produkty pravdy.

Michael Faraday, britský fyzik a chemik, nechtěl v roce 1831 vyrobit elektromotor. Jen si položil otázku: „Co se stane, když mezi dva póly elektromagnetu položíš měděný drátek?“ A něco se stalo. Drátek sebou cukl a otočil se mezi těmi póly. Dnes sebou „cuká“ v milionech elektromotorů na celém světě. Faraday tak objevil elektromagnetickou indukci.

Mnoho mladých lidí se dnes ptá, na kterou školu mají jít, co mají studovat, aby jim to přineslo největší užitek a možnost velkého výtěžku. Proti tomu není možné nic namítat. Jen je třeba připomenout, abychom nezapomněli ještě na jednu otázku. Tu nám přes hlubiny věků klade Mistr z Nazaretu: „*Jaký prospěch bude mít člověk, získá-li celý svět, ale svůj život ztratí?*“ (Matouš 16,26).

Otázka je dobrá tím, že nás pobízí k hledání odpovědi. Zneklidňuje naši mysl, dokud není uspokojena odpovědí. Proto nám Bible klade tolik otázek. Třeba tu, kterou čteme v knize proroka Izajáše, 40. kapitole, verši 26: „*K výšině zvedněte zraky a bledte: Kdo stvořil toto všechno?*“ Dnes to filozofové vyjadřují slovy: „Proč něco je, když by nemělo být nic?“

Před léty jsem pracoval v dole. Jednou jsem si při debatě u svačiny dodal odvahy a řekl jsem: „Povídejme si o velkých

věcech, třeba o otázce: Je Bůh?“ Všichni zmlkli, pak se někdo zasmál a z debaty nebylo nic. Po chvíli jsme zase šli po své práci. Pomyslel jsem si, že to nebylo k ničemu, že jsem se nevešel do jejich myšlení.

Po mnoha letech jsem se setkal s jedním z tehdejších spolupracovníků. Povídali jsme si, jak jsme prožili ty roky, kdy jsme se neviděli, když tu mi najednou můj bývalý kolega řekl: „Víš, že jsem celou tu dobu nemohl zapomenout na otázku, kterou jsi nám kdysi při svačině položil – jestli existuje Bůh? A nakonec jsem se stal svým způsobem věřícím člověkem.“

Bůh nám skrze biblické autory klade otázky a vybízí nás k hledání odpovědí. Ale nejen Bůh klade otázky člověku, i člověk volá své otázky k nebi. Je to celá záplava výkřiků, která se dere vzhůru k nebesům nejen z úst, ale i z lidských srdcí. Ta nejčastější zní: „Pane Bože, proč právě já? Proč právě mě muselo potkat tolik zlého?“ Málokdo ale položí otázku: „Pane Bože, proč se mám tak dobře, když nejsem dobrý?“

Možná vás napadá, zda má člověk vůbec právo klást Bohu otázky. Jak se však tomu ubránit, když se život náhle radikálně změní pod úderem těžké nemoci, když to, co jsme milovali, najednou ztrácíme, když je tak těžké unést zklamání našeho očekávání? V takových chvílích bezděky šeptáme Bohu své otázky, aniž bychom byli za to někým odsuzováni. I takoví muži, jako byl David, Jób nebo Jeremjáš, volali k Bohu své otázky.

„Proč nám to všechno Hospodin, náš Bůh, učínil?“ (Jeremjáš 5,19)

„Proč jsi na nás, Bože, tolik zanevřel?“ ptá se David (Žalm 74,1; B21).

Jób, zdrcen ztrátami všeho toho, co tvoří spokojený život člověka, Bohu říká: *„Tvé ruce mne hněly a tvořily – teď ses obrátil a chceš mě zhabubit?“* (Jób 10,8; B21).

Ano, můžeme se na Boha obracet a ptát se jej. Pisatelé Talmudu došli k závěru, že máme právo klást Bohu palčivé otázky našich srdcí, jen nemáme spěchat na odpověď a s odpovědí.

Jidáš si položil otázku: Je ten Ježíš z Nazaretu Hospodinem zaslíbený Mesiáš? – Když však viděl, jak se ponizuje a jako otrok umývá učedníkům nohy, příliš rychle si odpověděl: Není! Tak z tohoto vztahu získal alespoň peníze. Ty ale neměly sílu utišit neklid jeho svědomí.

Naopak Jan Křtitel se se svou otázkou plnou úzkosti a pochybností obrací na správnou adresu, přímo na Ježíše: „*Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?*“ (Matouš 11,3). Dostal odpověď, která ho ujistila o tom, že sloužil správné věci pro toho pravého Muže.

Kladme Bohu otázky, ale nespěchejme s rychlou odpovědí našeho rozumu nebo srdce. Mohlo by to být zavádějící. Příkladem je nám pisatel žalmů. Nabádá své srdce ke ztišení se a k trpělivosti.

„*Očekávej na Hospodina...*“ (Žalm 27,14; Bible kralická)

„*Očekávám na Hospodina, očekává duše má, a ještě očekává na slovo jeho.*“ (Žalm 130,5; Bible kralická)

Uvědomujeme si, že na některé otázky není ani nutné znát odpověď. Televize mi funguje – a já nemusím znát odpověď na otázku „Proč?“.

Na jiné otázky dostaneme odpověď až časem. „Koho si asi vezme ta naše dceruška?“

Jsou však také otázky, na které nedostaneme odpověď nikdy. Tak například na tuhle: „Jaký by byl můj život, kdybych si vzal/a jinou ženu – jiného muže?“ Je to nutné vědět? Jsou mnohem důležitější věci, na které máme hledat odpověď. Pojdme se na ně podívat...

Rozumná otázka je půl odpovědi.

(František Vymazal)

Kdo se zeptá, zdá se být hloupý pět minut.

Kdo se netáže, zůstane hloupý celý život.